

WOODCRAFT NA VALAŠSKU?

Starověské nícení nejen svatojánských ohňů

Ve 20. a 30. letech 20. století zpopularizovalo woodcrafterské hnutí v našich zemích nícení ohně třením dřev nejčastěji za použití luku. Indiánská technika roznícení jiskry není nijak složitá. Třením větvena, otáčeného pravidelným pohybem ovinutého provazu, vzniká v zářezu ohňového prkénka jemná dřevěná drť. Její teplota stále vzrůstá, až překročí zápalnou teplotu a začne doutnat. Kdo z nás však tuší, že tento způsob rozdělování ohně byl po mnohá staletí užíván jako obřadní také na Valašsku? Takto vzniklé *živé ohně* známe z období Vánoc, Velikonoc či z pasteveckého prostředí svatodušních výhonů ovcí a krav na letní salaše. Starověským způsobem se zažívaly také ohně svatojánské, což svědčí o jejich původním významu v duchovním životě místních obyvatel.

V souboru zvyků a slavností navázaných k pálení ohňů v předvečer svátku Jana Křtitele (24. červen) vrcholí v lidové víře na Valašsku letní slunovrat. Z životodárné podstaty ohně vyplývá jeho magická ochranná a očištná moc. Ve smyslu pozemské projekce záře a tepla slunečního kotouče symbolizuje slunce vítězí nad tmou, a představuje tak nepostradatelný atribut solárního kultu. Velikost a výška hořících hranic se pak vždy pozorně sledovala a hodnotila. Tanec kolem jánských vater, jejich přeskakování mělo účastníky slavnosti ochránit nejen před vlivem zlých sil, zbavit je nemocí, posílit jejich zdraví a sílu, ale i očistit ve smyslu duchovním. Ohňová tradice svatojánských nocí dala zejména na východní Moravě a ve Slezsku vzniknout představám o čarodějnicích, *strigách*, *bosorkách*, které tancují na křižovatkách či na vysokých kopcích pořádají své sněmy.

Nepřijdou-li léta velkých such či *jánských plut*, osvěcuje svatojánské ohně během jedné z nejkratších nocí v roce dodnes přinejmenším beskydské vrcholy, hřeben Javorníků s Velkým Javorníkem a Súkenickou na Bumbálce, Soláň, hutiskou Posklu, bystřické Díly, Červený kříž, Bůrov, Polomec, Krbov, Zezulkovy lúky na Tisňavách, malobystřický Santov, videčské Nivy, rožnovské Hradisko, Rysovou na Kramolišově, Velkou Lhotu U Malíků, střítežskou Vrchovinu, starozuberskou kapli, hornobečvanskou Kyčeru, na Meziříčsku nad Loučkou na Drahách, na Hradě nad Lhotou, nad Podolím, na Lázech a řadu jiných. Značné návštěvnické pozornosti se mezi nimi těší zejména ohně radhošťské.